

УДК 631.11:338.24:502.131.1

***Кендус Д.І. асистент
Національний університет біоресурсів і
природокристування України
(м. Київ, Україна)***

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сучасне аграрне виробництво функціонує в умовах високої невизначеності, яка зумовлена глобальними економічними коливаннями, змінами клімату, технологічними трансформаціями та підвищеними суспільними вимогами до екологічної і соціальної відповідальності бізнесу. У таких умовах актуалізується потреба в оновленні систем управління аграрними підприємствами з урахуванням принципів сталого розвитку. Традиційні підходи до менеджменту, зосереджені переважно на виробничо-економічних показниках, дедалі менше відповідають сучасним вимогам ефективності, екологічної збалансованості та соціальної орієнтованості. Метою цього дослідження є розробка й обґрунтування теоретико-методичних підходів до формування ефективної системи менеджменту аграрного підприємства, яка забезпечує довгострокову стійкість і адаптивність до викликів ринкового середовища.

Аналіз сучасного стану управлінських систем в аграрному секторі України свідчить про їхню інерційність і недостатню відповідність динамічному зовнішньому середовищу. До найпоширеніших проблем належать низький рівень адаптивності до коливань аграрного ринку, що знижує конкурентоспроможність підприємств, а також обмежене використання цифрових технологій та аналітичних інструментів, що ускладнює стратегічне прогнозування. Впровадження інновацій має фрагментарний характер і здебільшого охоплює технологічні, а не управлінські процеси. Водночас недостатньо інтегруються принципи сталого розвитку, які вимагають балансування економічних, соціальних та екологічних цілей. Сукупність зазначених факторів обмежує гнучкість підприємств, зменшує їх інноваційний потенціал і ускладнює перехід до сучасних європейських моделей управління.

Формування ефективної системи менеджменту в аграрному секторі повинно базуватися на засадах адаптивності, системності, інноваційності та сталості. Під адаптивною моделлю розуміється така система управління, яка забезпечує швидке реагування на зовнішні зміни, дозволяє мінімізувати ризики

та підтримує стабільне функціонування підприємства. У цьому контексті доцільним є впровадження інструментів гнучкого управління, таких як agile-підходи, що сприяють оперативному прийняттю рішень, а також концепції ощадливого виробництва (lean), яка забезпечує ефективне використання ресурсів. Застосування цифрового менеджменту, зокрема ERP- і CRM-систем, дозволяє автоматизувати управлінські процеси й підвищити рівень прозорості. Одночасно екологічно орієнтовані практики управління створюють основу для глибшої інтеграції принципів сталого розвитку у щоденну діяльність підприємства.

У сучасному аграрному виробництві сталий розвиток трактується як необхідність узгодженого досягнення економічної ефективності, соціального добробуту та екологічної безпеки. Для досягнення цього балансу управління повинно включати заходи з моніторингу екологічних наслідків виробництва, розвиток корпоративної соціальної відповідальності, підвищення прозорості ресурсного забезпечення й стратегічного планування, а також використання показників сталості як ключових критеріїв оцінки результатів діяльності. Успішна реалізація таких підходів передбачає трансформацію системи прийняття рішень: від короткострокового реагування до стратегічного передбачення з фокусом на довгострокову життєздатність підприємства.

На основі аналізу сформульовано низку ключових управлінських орієнтирів, реалізація яких дозволить аграрним підприємствам підвищити ефективність функціонування. Це передбачає розробку індивідуалізованих стратегій з урахуванням регіональних умов, кліматичних ризиків і соціальної специфіки сільських територій, активне впровадження цифрових інструментів для управління виробничими, логістичними та фінансовими процесами, формування організаційної культури, що підтримує інноваційність, відповідальність та навчання, залучення ключових стейкхолдерів до процесу прийняття стратегічних рішень, а також регулярну оцінку управлінських результатів через призму сталого розвитку.

Оптимізація системи менеджменту аграрних підприємств має спиратися на синтез адаптивних управлінських рішень із довгостроковим стратегічним баченням та екологічною і соціальною відповідальністю. Лише завдяки інтеграції інновацій, ефективних управлінських моделей і принципів сталості можна досягти високої гнучкості, мінімізувати ризики, забезпечити стабільність і конкурентоспроможність аграрного виробництва в довгостроковій перспективі. Представлені підходи формують теоретичне й практичне підґрунтя для переходу до нової управлінської парадигми в аграрному секторі України, яка здатна відповідати сучасним глобальним викликам і сприяти сталому розвитку економіки.

Список використаних джерел:

1. Бланк І.А. Управління підприємством: Навч. посіб. Київ: Ніка-Центр, 2020. 624 с.
2. Васильєва Н.М., Черевко Г.В. Управління аграрними підприємствами: сучасні концепції та підходи. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 336 с.

3. Завадська Г.З. Контролінг у системі управління аграрним підприємством. *Економіка АПК*. 2021. №6. С. 23–28.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Факультет аграрного менеджменту
(кафедра виробничого та інвестиційного менеджменту)
Гуманітарно-педагогічний факультет
(кафедри соціальної роботи та реабілітації)
Purdue University (USA)
Fater Academy of India (India)
Національний університет «Запорізька політехніка»
НТУ «Дніпровська політехніка»**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, АСПІРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
«РОЛЬ МОЛОДИ У РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ»**

**15-16 квітня 2025 р.
Київ, онлайн, Zoom**

Роль молоді у розвитку АПК України [Електронний ресурс]: зб. матеріалів ІХ міжнар. наук.-практ. конф. (15-16 квітня 2025 р.). Київ: НУБіП України, 2025. 362 с. PDF-формат; мережеве видання; інституційний репозитарій.

**КОНФЕРЕНЦІЯ ПРОВЕДЕНА В РАМКАХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРОЄКТУ
МОДУЛЬ ЖАНА МОНЕ «ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ
ІНКЛЮЗІЇ В ЄС» ЗА ПІДТРИМКИ ЕРАЗМУС+,
101127466 – EPSEI – ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

*Рекомендовано до друку Вченою Радою факультету аграрного менеджменту
(протокол № 11 від 19 травня 2025 року)*

Збірник укладено за матеріалами ІХ міжнародної науково-практичної конференції «Роль молоді у розвитку АПК України». Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

The collection is based on the materials of the V International Scientific and Practical Conference "The Role of Youth in the Development of AIC of Ukraine", conducted by the Faculty of Agrarian Management and the Faculty of Humanities and Education of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. The content of the sections is synchronized with the main directions of the conference.

The publication is designed for scientists, teachers, graduate students, students.

Редакційна колегія:

Шинкарук Л.В., д. екон. наук, проф., член-кореспондент НАН України (голова);
Деліні М.М., д. екон. наук, професор; Прушківська Е. В., д. екон. наук, професор;
Сопівник І.В., д. пед. наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи та реабілітації;
Супрун Д.М., д. пед. наук, професор; Осадченко І.І., д. пед. наук, професор;
Власенко Т.О, к. екон. наук, доцент, звідувач кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту;
Алексєєва К.А., к.наук з держ. упр., доцент; Гаврилюк В.П. к.екон. наук, доцент;
Дергач А.В., к.наук з держ. упр., доцент; Лобунець Т.В., к. екон. наук, доцент;
Чемодуров О.М., к. екон. наук, доцент; Юзба В.О. к. екон. наук, доцент;
Прохорчук О.М., к. пед. наук, доцент; Тілікіна Н.В., к. екон.наук, доцент;
Мовчун С.В., к.екон.наук; Власенко К.О., к.пед.наук; Голева М.С., PhD, асистент;
Будегай В.А., асистент; Кендус Д.І., асистент.

Тези доповідей подано в авторській редакції.

Автори відповідають за достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів

© НУБіП України,
2025 © Автори, 2025